

Beretning

1. Projektets titel

The Farmer as water manager in a new climate regime (AQUARIUS)

2. Projektperiode

Projektstart: Januar 2009 Projektafslutning: December 2011

3. Projektets udbytte og effekt, formål og projekforløbet

Projektets udbytte og effekt:

Projektet har i det 3. år været inde i en meget intensiv fase, hvor mange af projektets resultater nu var klar til at blive videreformidlet.

Viden genereret i projektet via samarbejde med partnere fra andre nordeuropæiske lande og Naturstyrelsen samt fra samarbejdet i det lokale pilotområde fra Mariager Fjord oplandet har bidraget til:

- Øget viden blandt landmænd om afgrødetilpasning til ændrede klimaforhold.
- Demonstration af omkostningseffektive løsningsforslag i relation til de udfordringer, som landbruget stilles overfor i form af vandplaner og ændret klima.
- Demonstration af de strategiske fordele landbruget kan opnå ved i højere grad at optræde som "water managers".
- Guidelines og anbefalinger til administratorer og politikere på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan.

Projektets formål:

Det overordnede formål for den danske del af det treårige projekt har været:

- at undersøge, hvorledes landbrug og vandforvaltning bedst tilpasses fremtidens klima
- at undersøge, hvorledes landbruget aktivt kan medvirke til opfyldelse af målene i vandrammedirektivet under fremtidens klima
- at udarbejde anbefalinger til administratorer og politikere på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan.

Projektets faglige forløb:

Her gives et overblik over måden der typisk er blevet arbejdet på i projektet:

Analysen i forhold til effekter og mulige virkemidler:

- Der er set på muligheder og begrænsninger for produktion og vandmiljø med ændret klima på enkelt bedrifter og på oplandsniveau. For at kunne gøre dette har vi på forskellig vis analyseret arealers sårbarhed, - bl.a. med input fra kortlægning foretaget af Naturstyrelsen i Aquarius projektet og GIS-analyser foretaget på Videncentret.
 - I pilotområdet blev kvæglændebrug identificeret som de bedrifter, der havde størst risiko for at bidrage med en stor udvaskning til vandmiljøet. Derfor valgte vi at sætte særlig fokus på disse. Konkret blev to konventionelle og to økologiske bedrifter analyseret. Vi tog udgangspunkt i deres mark- og gødningsplaner og koblede disse med sårbarhedskortlægningen og vores viden om, hvilke sædskifter og afgrøder der har størst risiko for stor udvaskning. Her blev der særligt sat fokus på majs og denne afgrødes placering i sædskiftet i relation til efterafgrøder. Kritiske steder for udvaskning blev herefter identificeret.
 - I forhold til øvrige mulige virkemidler til kvælstofreduktion til fjorden har der været analyseret på og arbejdet med etablering af konstruerede minivådområder, etablering af pil og fortsatte drøftelser omkring optimal placering af mellem- og efterafgrøder.
 - I forhold til problemstillingen omkring for meget og for lidt vand med ændret klima er der blevet ans-
-

lyset på, hvad det fremtidige markvandingsbehov forventes at blive i 2040, samt hvad afgrøders reaktion på vandoverskud er.

- Herudover er der afholdt møder mellem projekts parter – dvs. fagfolk fra den lokale og centrale rådgivning samt vores nærmeste samarbejdspartnere i Naturstyrelsen og kommunen. På møderne er det drøftet, hvordan vi i samspil kan finde løsninger på miljø, klima og produktionsudfordringerne.
- Den viden, vi har opnået i vores arbejde konkret i forhold til Videncentrets arbejde med vandplanerne (vandrammedirektivet). Dette sker i det daglige, hvor vi bidrager med faglig viden til den lokale rådgivning via telefonsamtaler og via deltagelse i en lang række arrangementer (se afsnit om formidling nedenfor).

Der er udarbejdet følgende rapporter og vejledninger med 50 pct. medfinansiering fra Promilleafgiftsfonden:

- Klima og markvandingsbehov i 2040.
- Afgrøders reaktion på vandoverskud.
- Vejledning i placering af minivådområder.
- Screening for minivådområder i oplandet til Mariager Fjord.
- Konstruerede minivådområder – rapportering med indtryk fra studietur til Sverige.

Herudover er der udarbejdet rapporter, hvor den danske del er 50 pct. medfinansieret fra Promilleafgiftsfonden f.eks. rapporten Main findings from Aquarius. Se i øvrigt Aquarius hjemmesider: www.aquarius-nsr.eu

4. Formidling og vidensdeling vedr. projektet

En lang række faglige aktiviteter er grundlaget for de aktiviteter, der er synliggjort i de formidlingsmæssige aktiviteter - se oversigten nedenfor. Det bemærkes, at de formidlingsmæssige aktiviteter er koordineret og tænkt i forhold til projektets kommunikationsstrategi. En strategi, hvor der har været fokus på at brede budskaberne ud til det lokale, det regionale/nationale og det internationale niveau:

Hjemmesider og Nyhedsbreve

- Informationer på websider, dels på Aquarius' hjemmeside (<http://www.aquarius-nsr.eu>) – her har Promilleafgiftsfonden medfinansieret den del, der har relation til den danske indsats. Det bemærkes i den forbindelse, at vi som overordnede projektledere har haft det overordnede ansvar for denne side. Endvidere på LandbrugsInfo, hvor der er lagt en række faglige rapporteringer fra vores arbejde på temaside om Aquarius: (<http://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/Sider/Aquarius>), herudover er Aquarius rapporter tilgængelige på Videncentrets hjemmeside for fondsfinansierede projektaktiviteter <http://projektfinansiering.vfl.dk/Promilleafgiftsfonden/2011/Aquarius/Sider/default.aspx>
- 1 Nationalt Nyhedsbrev og 1 Internationalt Nyhedsbrev

Demonstrationer og lokale møder

- Lokale møder i pilotgruppen og styregruppen, 4 møder for alle i gruppen samt en række bilaterale møder, hvor muligheder for win-win løsninger er undersøgt.
- Infrarød tur – 10 landmænd, konsulenter, miljøcentermand og VFL.
- Temaaften om afgræsning i Lundgaards Bæk.
- Aquarius på Hobro Dyrskue.

Vidensspredning på det regionale og nationale niveau/ møder hvor Aquarius resultater er blevet præsenteret

- Møde i vandforum Region Midt, vedr. vand og forretningsudvikling: (28 deltagere).
 - Deltagelse i workshop om fremtidig arealanvendelse i Danmark i klima, miljø og landbrugsperspektiv.
 - Diverse artikler i aviser og fagblade.
 - Længere indslag i P1.
 - Artikel i blad for kommunale medarbejdere om koncept for samarbejde (KTC).
-

-
- Indlæg på Plantekongressen 2012, den 10. – 12. januar 2012 i Herning Kongrescenter.

Vidensspredning på/med det internationale niveau

- Samarbejde med søsterprojekter om at sprede viden om tilpasning til ændret klima, vandmiljø og tværsektorelle tilgange til EU-niveau, - bl.a. via Cluster WaterCAP: 6 Interreg projekter omkring Nordsøen har fået indføring i Aquarius' tilgang. National Aquarius viden spredt bl.a. via indlæg på møder i Tyskland og Sverige til søsterprojekter, hvor der deltager partnere fra myndigheder, forskning og landbrug (skønnet antal deltagere på de disse møder: 150 personer).
- Kick-off møde om spredning af viden fra Aquarius mf. via cluster.
- Møder med søsterprojekter og øvrige samarbejdspartnere omkring Østersøen. Aquarius – viden og erfaringer om, hvordan man finder løsninger i samspil, er videregivet til InterRegprojekter. Har bl.a. givet indlæg på kick-off møde i Baltic Deal (39 deltagere), har planlagt og afholdt møde for rådgivere og for finsk delegation om Greening of the CAP og muligheder i at tænke miljø og produktion sammen (49 deltagere) samt efterfølgende ekskursion i pilotområde. Har endvidere deltaget i 2 møder i relaterede projekter (3 projekter).
- Studietur til Sverige for landmænd, kommune, lokale politikere og rådgivere, 14 deltagere fra Danmark medfinansieret af midler fra Promilleafgiftsfonden.
- Deltagelse i workshops med partnere fra Aquarius i Drenthe og Sverige.
- Session med 4 indlæg på international konference om "" Bridging the gap between scientists and practitioners in environmental science".
- Afsluttende konference med deltagelse af ca. 100 personer fra ind og udland (myndigheder, forskere, landmænd og rådgivere) – her har Promilleafgiftsfonden medfinansieret Videncentrets indsats samt medfinansieret de gæster, der ikke kom fra andre partnere i projektet.

5. Projektansvarlig

Irene Wiborg, tlf. 8740 5449, iaw@vfl.dk
